

Eerste online Thuis Aan Tafel over seksuele ontwikkeling en opvoeding (1 oktober 2020)

'Als jij niet met hen praat, hoe komen ze dan aan informatie?'

Seksualiteit hoort bij mensen. Oók bij kinderen en bij jongeren met een verstandelijke beperking. Spreek er dus over, adviseer (ervarings)deskundigen aan jeugdprofessionals. En ondersteun cliënten of leerlingen zo in de ontwikkeling naar een gezonde en prettige seksualiteitsbeleving.

Een kleine 75 mensen volgt donderdag 1 oktober de eerste Aan Tafel Thuis. Vanwege corona gebeurt dit online via Microsoft Teams. Op hun scherm zien de jeugdprofessionals de vertrouwde Aan Tafel setting. En horen ze – na een kleine technische storing – ook de eerste sprekers.

Accepteer 'nee'

Thema is seksuele ontwikkeling en opvoeding. Geen makkelijk te bespreken onderwerp, vinden ervaringsdeskundigen Michelle en Noortje. Ze hebben een licht verstandelijke beperking en zijn cliënt bij Cello. De tip van Michelle aan hulpverleners: "Stel de vraag: kan ik met jou over seksualiteit praten? En accepteer het als de cliënt 'nee' zegt." Toen ze haar vader vertelde dat ze op vrouwen valt, reageerde hij negatief. Hij wil hij haar niet meer zien. "Dat sloeg in als een bom."

Noortje is moeder van twee pubers en krijgt ambulante begeleiding en opvoedondersteuning. De seksuele opvoeding van haar kinderen vindt ze best lastig. "Toen mijn zoon tijdens corona thuis moest leren, ging het erover bij het vak biologie & verzorging. Daar deed ie nogal lacherig over." Haar tip? "Op sense.info vind je veel antwoorden."

Je baby knuffelen

Rika van de Water en Carla Schoot zijn van GGD Hart voor Brabant. Ze geven onder meer voorlichting aan ouders en docenten in het basis- en voortgezet onderwijs. Vandaag schetsen ze een gezonde seksuele ontwikkeling bij 0- tot 18-jarigen. "Die begint met het knuffelen van je pasgeboren baby, het liefst huid op huid", zegt Rika. In de jaren erna ontdekken kinderen hun eigen lijf en dat van anderen. Er is dus niks mis met een peuter die wil weten hoe 'het' er bij papa of mama uitziet.

Het vlaggensysteem helpt bij de beoordeling van seksueel gedrag. Wat is bijvoorbeeld de juiste reactie als de ene kleuter het broekje van de andere kleuter naar beneden trekt op het schoolplein? "Het is niet erg", reageert Carla op de deelnemer die dit voorbeeld deelt in de chat. Maar dit is wel de leeftijd om kinderen te leren wat hoort en wat niet. "Je kunt kinderen niet

snel teveel vertellen als het over seksualiteit gaat. Geef wel informatie die past bij de leeftijd; zet je volwassen bril af en kijk door de ogen van het kind. Wat ze niet bevatten, gaat langs ze heen”, zegt ze. Ook pubers hebben behoefte aan antwoorden op hun vragen over seksualiteit. Door hen goed informatiemateriaal te bieden, voorkom je dat ze zelf gaan googelen en bijvoorbeeld op pornosites belanden.

Omgeving reageert anders

Dr. Dilana Schaafsma is associate lector Gezond Seksueel Opgroeien bij Fontys Hogeschool Pedagogiek. Ze promoveerde op onderzoek naar seksualiteit voor mensen met een verstandelijke beperking. “De lichamelijke ontwikkeling is bij hen hetzelfde”, begint ze, “maar de sociaal-emotionele ontwikkeling niet. En ook de omgeving reageert anders.” De tijd dat relaties op woongroepen taboe waren, is gelukkig voorbij. Maar Dilana vindt dat er nog steeds te weinig over seksualiteit wordt gepraat. Cliënten zijn voor hun seksuele opvoeding en ondersteuning grotendeels afhankelijk van hun begeleiders. “Als jij er niet met hen over praat, waar halen ze dan hun informatie vandaan?” Dilana pleit verder voor een balans tussen seksuele vrijheid en seksuele veiligheid. “Instellingen focussen – niet onterecht – heel erg op die veiligheid. Besef hoe dat zit op jouw woongroep.” Ze benadrukt dat opvoeding en ondersteuning altijd gericht moeten zijn op een gezonde en positieve seksuele ontwikkeling. Dating speciaal voor mensen voor een beperking kan daarbij helpen.

Wie is de hetero?

Jessica Maes is orthopedagoog bij het genderteam Zuid-Nederland en was 10 jaar actief binnen het COC, belangenvereniging voor lesbiennes, homo’s, biseksuelen en transgenders. Haar specialisme is seksuele en genderdiversiteit bij mensen met een licht verstandelijke beperking.

Jessica laat acht afbeeldingen van mannen en vrouwen zien. De kijkers thuis – zoals Jessica ze noemt –

mogen via Mentimeter aangeven wie de hetero is. De quiz is bedoeld als aanzet tot interactie over genderrollen. Wat is typisch vrouwelijk, mannelijk, homo of hetero? Bestaat dat eigenlijk wel? “Genderrollen zijn heel erg aan het veranderen”, zegt ze. Er is ook steeds meer aandacht voor mensen van wie het uiterlijk niet overeenstemt met hoe ze zich van binnen voelen. Tegelijkertijd kan een gendertraject jaren duren, weet Jessica. De orthopedagoge krijgt complimenten over haar optreden. “Ze kan zo stand up comedian worden”, zegt iemand in de chat.

Neem de ander serieus

Ook tijdens de afsluitende vragenronde komen de sprekers met tips voor de deelnemers. “Neem de ander serieus”, betoogt Dilana als het gaat over praten over seksualiteit. “Maar bedenk ook welke vragen je wilt beantwoorden. Het hoeft bijvoorbeeld niet te gaan over wat jijzelf fijn vindt.”

Jessica adviseert een jeugdprofessional die niet weet hoe ze feedback moet geven op een cliënt die transgender is. De man valt erg op, wordt op straat nagekeken en krijgt vervelende opmerkingen naar zijn hoofd. Jessica: “Oefen eens zo’n situatie met hem. Hoe ga je daarmee om?” Tenslotte worden deelnemers bij wie later nog een vraag opborrelt, uitgenodigd die alsnog te stellen via de e-mail van Aan Tafel.

Links:

Vlaggensysteem

<https://vlaggensysteem.nl/het-vlaggensysteem-seksueel-gedrag-duiden-en-sturen>

Voorlichtingsmateriaal

www.sense.info

<https://shop.rutgers.nl/nl/webwinkel/doelgroep/ouders/>

www.seksuelevorming.nl

www.seksuelevorming.nl/producten/juf-doet-u-ook-aan-seks

mensen met een verstandelijke beperking

www.edusex.nl

Informatie over lhbt - met name transgender - en verstandelijke beperking

www.transgender-lvb-congres.nl

www.youtube.com/watch?v=mQZHLbjmyHc (aankondiging congres)

www.zonderstempel.nl

www.transgendernetwerk.nl/wp-content/uploads/Transgender-Een-toegankelijke-gids.pdf

www.transvisie.nl/transitie/volwassenen/transitie/#1596299275552-c6e287e0-ed8f

www.transgenderinfo.nl/licht-verstandelijke-beperking-en-transgender-tips-voor-professionals/

Daten met een verstandelijke beperking

www.lofjoe.nl

www.uniekdating.nl

www.abcdating.nl

www.eerstehulpbijdating.nl

Jongere die seksueel is misbruikt

www.nji.nl/nl/Databank/Databank-Effectieve-Jeugdinterventies

www.movisie.nl/databank-effectieve-sociale-interventies/interventies?fulltext=seks&sort_bef_combine=created+DESC

www.centrumseksueelgeweld.nl

Hoe ontstaan baby's? (Filmpje dat GGD Hart voor Brabant liet zien)

<https://www.youtube.com/watch?v=xQ6E7l6Xpp0>

